

Цикл дисциплін за вибором аспіранта

«Інноваційні підходи в біоіндикації та екомоніторингу»

I. Основна мета засвоєння курсу є опрацювання й оволодіння інформацією щодо новітніх застосувань нанотехнологій, оптичного, лазерного, молекулярно-генетичного методологічних підходів у моніторингових дослідженнях стану навколишнього середовища, формування інформаційної бази про можливості використання різноманітних біологічних об'єктів для з'ясування стану довкілля.

II. Місце навчальної дисципліни у програмі підготовки фахівців даного напрямку підготовки (спеціальності). Дисципліна «Інноваційні підходи в біоіндикації та екомоніторингу» в структурно-логічній схемі підготовки науковця-еколога є вихідною, тісно пов'язана з дисциплінами та базується на попередньо вивчених курсах «Моніторинг навколишнього середовища», «Нормування антропогенного навантаження на довкілля», «Екологічна біоіндикація», «Екологічна експертиза» та інших

III. Завдання дисципліни «Інноваційні підходи в біоіндикації та екомоніторингу» **полягає в наступному:**

- Ознайомлення слухачів з новаціями в галузі застосування нанотехнологій, оптичного, лазерного, молекулярно-генетичного методів вивчення стану навколишнього середовища, їх можливостями і тенденціями розвитку в дослідженнях рівня антропогенного тиску на довкілля;
- Опрацювання інформації щодо можливостей, переваг і недоліків використання методів біологічного контролю стану довкілля, перспектив і тенденцій розвитку зазначеного напрямку екомоніторингових досліджень;
- Формування бази методологічних прийомів, вмінь та навичок зазначених методів з отримання інформації стану досліджуваних об'єктів навколишнього світу.

IV. Основні результати навчання та компетенції, які вони формують.

Компетенції:

Загальні компетентності.

ЗК 03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК05. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК07. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.

Фахові компетентності.

ФК04. Здатність застосовувати нові підходи до аналізу та прогнозування складних явищ, критичного осмислення проблем у професійній діяльності.

ФК6. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в процесі здійснення професійної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

ФК10. Здатність оцінювати рівень негативного впливу природних та антропогенних факторів екологічної небезпеки на довкілля та людину.

- *компетентності, визначені освітньо-науковою програмою:*

ФК11. Здатність оцінювати стан біорізноманіття та вплив на нього планованої діяльності

ФК12. Здатність здійснювати проектування, створення та управління об'єктами ПЗФ та Смарагдової мережі.

Результати навчання:

Знати: основні закономірності взаємодії біоіндикаторів та екологічних факторів, особливості біоіндикації антропогенного забруднення природних екосистем України та *вміти* аналізувати й оцінювати за наявності певних представників біоти та їх біологічними, морфологічними, анатомічними ознаками характер впливу факторів середовища, екологічний стан біоценозів, ступінь та вид антропогенного навантаження.

Знати: основні теоретичні засади використання оптичних, генетико-молекулярних, лазерних й інших техніко-технологічних механізмів вивчення стану навколишнього середовища та *вміти* орієнтуватися в методико-методологічному аспекті доцільного й ефективного застосування оптичних, генетико-молекулярних, лазерних й інших техніко-технологічних механізмів вивчення стану навколишнього середовища; обґрунтовувати й конкретизувати використання обраного методу, прийому тощо у дослідницькій роботі з моніторингу довкілля.

Знати: поняття про нанотехнології, наноматеріали, nanoаквахелати; способи отримання наноматеріалів, їх переваги й недоліки, можливості застосування в екології та *вміти* бґрунтувати доцільність використання нанотехнологій, наноматеріалів у дослідженнях стану навколишнього середовища, його окремих компонентів, узагальнювати й формулювати переваги застосування продукту наносфери у реалізації досягнень екологічної галузі як ефективного інструменту впровадження національної екологічної політики.

V. Короткий зміст дисципліни.

Тема 1.Завдання курсу. Сучасні методи екологічного контролю стану довкілля та їх застосування в Україні. Нанотехнології і наноматеріали в екології. Властивості нанооб'єктів. Наноматеріали, їх характеристика. Способи отримання нанооб'єктів. Позитиви і негативи нанотехнологій. Використання нанотехнологій в охороні навколишнього середовища.

Тема 2.Наноаквахелати, їх застосування в екології. Мікробоцидні властивості наночастинок біогенних металів. Будова і властивості наноаквахелатів металів. Отримання наночастинок металів в Україні.

Тема 3.Дезінвазія компонентів біосфери за допомогою нанотехнологій. Дезінвазійна активність наноаквахелатів металів. Застосування наноаквахелатів металів для знезараження ґрунту. Дезінвазія каналізаційних стоків. Дезінвазія харчових продуктів.

Тема 4.Оптимізація методів екологічного моніторингу та застосування біоіндикації як надійного, експресного контролю стану довкілля. Оптичні, генетико-молекулярні, лазерні й інших техніко-технологічні механізми вивчення стану навколишнього середовища. Лідарний екологічний контроль. Технології оптико-електронного контролю довкілля. Полімеразна ланцюгова реакція в практичній екології. Еколого-економічний моніторинг-аудит як інструмент екологічного контролю.

Тема 5. Особливості біоіндикації антропогенного забруднення природних екосистем України. Біоіндикація в системі екологічного моніторингу. Використання макроморфологічних змін біологічних об'єктів для виявлення забруднення навколишнього середовища. Дистанційні дослідження в біоіндикації. Аеробіоіндикація. Космічна біоіндикація. Лазерна томографія в дистанційній біоіндикації. Лазерна флуоресцентна спектроскопія та біоіндикація. Використання оптичних методів для дистанційної індикації.

VI. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання курсу. Кафедра екології факультету природничо-географічної освіти та екології: доцент, кандидат педагогічних наук Лазебна О.М.

VII. Обсяги навчального навантаження та терміни викладання курсу. На вивчення дисципліни відводиться 120 годин (4 кредити ЄКТС), з яких: лекційних – 10 год., практичних – 30 год., самостійна робота – 80 год.

VIII. Основні інформаційні джерела до вивчення дисципліни.

1. Волошина Н.О. Інноваційні методи екологічного контролю: навчальний посібник. / Н.О.Волошина, О.М.Лазебна, В.П.Покась; - К.: НПУ ім.М.П.Драгоманова, 2014. – 172 с.
2. Наноматеріали і нанотехнології в ветеринарній практиці / В.Б.Борисевич., В.Г.Каплуненко, Н.В.Косинов та ін.: за ред. В.Б.Борисевича, В.Г.Каплуненко. – К.: ВД «Авіценна», 2012. – 512 с.
3. Сучасні напрями прикладної екології [Текст] : навч. посібник / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича ; уклад. Т. С. Сліпенюк [та ін.]. - Чернівці : Рута, 2008. - 80 с.
4. Кроїк, Ганна Аркадіївна.Сучасні методи контролю об'єктів довкілля [Текст] : навч. посіб. / Г. А. Кроїк ; Дніпропетровський національний ун-т. Кафедра безпеки життєдіяльності. - Д. : Пороги, 2006. - 54 с.
5. Шерман, М. І. Інформаційні технології в екології: базовий курс [Текст] : навч. посіб. для підготов. магістрів із спец. 8.040106 "Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування" / М. І. Шерман, Н. В. Степаненко. - Херсон :Грінь Д. С., 2011. - 151 с.

IX. Система оцінювання:

Основними формами поточного контролю є:

- контроль самостійної роботи
- модульний контроль у вигляді письмових тестових завдань.

Підсумковий контроль: залік у 5 семестрі.

